

Nicolae Ionel

**OBSERVAȚII PRELIMINARE
LA RUGĂCIUNEA LUI IISUS**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
IONEL, NICOLAE

Observații preliminare la Rugăciunea lui Iisus /
Nicolae Ionel. - Iași : Doxologia, 2015
ISBN 978-606-666-422-6

23

Nicolae Ionel

**OBSERVAȚII PRELIMINARE
LA RUGĂCIUNEA LUI IISUS**

DOXOLOGIA

Iași, 2015

CUVÎNT ÎNAINTE

Rugăciunea aparține și nu aparține lumii acesteia. Ea inaugurează un spațiu și un timp sacre, de aceea, ceea ce se întâmplă în lucrarea ei ține în parte de inefabil. De aici, în general, referirile abstracte și generale la ea, și mai ales la Rugăciunea lui Iisus. Părerea domnului Nicolae Ionel este că a asimila cu adevărat tradiția nu este a o reproduce, ci a o duce, pe cât posibil, mai departe. Nu trebuie neaparat să fii un geniu religios ca Sfântul Grigorie Palama, pentru a face aceasta: fiecare rugător adevărat, avînd o experiență personală și intimă (interiorizată) a rugăciunii, duce, în felul său, mai departe tradiția, chiar dacă experiența lui nu produce și o scriere, un referat; o duce mai departe în sensul că nu se ocupă cu niște noțiuni și concepte ale credinței, ci cu credința vie, cu o trăire a ei personală și unică, într-un concert de mii de alte trăiri personale și unice care, chiar dacă nu se materializează în scris, creează și mențin atmosfera și iradierea eclesială a devoțiunii și a bucuriei adevărului ortodox.

Eseul se numește *Observații preliminare...*, pentru că autorul nu se ocupă de treptele înalte ale Rugăciunii lui Iisus, în care gradul de inefabil este foarte puternic și ceea ce este personal dispare în indistincția apropierei de absolut, ci de condițiile de posibilitate

și de articulare ale începerii experienței, fiindcă de felul în care te plasezi, teologic și tehnic în debutul lucrării acestei rugăciuni depind corectitudinea și împlinirea ei în continuare. Astfel că analiza concretitudinii lucrurilor preliminare devine foarte amănunțită, despicînd firul în patru și, paradoxal, ca mai toate demersurile din credință și teologie, nu la o exactitate tehnicistă se ajunge, deși exactitatea rezultă, ci la, adeseori, o exprimare poetică, singura, cum susține și Sfântul Isaac Sirul, capabilă să surprindă adevărul la nivelul tainei.

În aceste condiții, nu mai este surprinzătoare îndrăzneala autorului de a polemiza subteran cu niște afirmații care au fost preluate de toți cei care s-au ocupat scripturistic de Rugăciunea lui Iisus. De exemplu, el spune că respirația în această rugăciune nu este de importanță secundară, ci este însuși axul ei vital; nu mai lasă în indistinție discuția despre ce este conceptul de inimă și despre locul acesteia pe o hartă a persoanei umane; problematizează, lămurind-o din interior, noțiune de trezvie; și, în general, realizează o punere în abis (o *mise en abîme*) a fiecărui act și a oricărei noțiuni implicate în lucrarea Rugăciunii lui Iisus, urmărind dobîndirea pentru practicant a unei intimități cu sine, a unei adînciri a propriului sine, pentru a – iarăși paradoxal – conștientiza abisalitatea, a sa și a demersului experienței, cînd se angajează în această rugăciune.

Arhim. Clement Haralam

CE ESTE RUGĂCIUNEA LUI IISUS

1

Tot ce-ți poate oferi viața mai înalt, mai bun, mai frumos, mai puternic este să te pună în situația de a spune „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul”. Este tot ce poate face viața pentru ea însăși aici și în eternitate. Ca să se descopere pe sine ca mai bună decît a nu fi fost, ca dar care întrece orice suferință de a-l păstra în excelența lui de dar, ca bine care întrece orice dezamăgire și chin de a-l cunoaște. Această spunere, această rugăciune este singura care te poate duce la starea integrală a ființei.

2

Prin această Rugăciune nu mai ești exterior ție în exterioritatea lumii, ci îți trăiești interioritatea ta în interioritatea lumii. Lumea nu-ți mai este o colecție de obiecte printre care treci, ci apropierea, aproapele unei prezențe; nu-ți mai este indiferentă, abstractă, opacă, ci se raliază intimității tale, îți devine o stare lăuntrică, te implică și, mai mult, o implică, într-un fel de animism primordial, în care lucrurile nu numai că pot, dar și sunt un semn, o mărturie a unei solidarități universale a creaturalului.

3

Pentru că totul a fost creat pentru a se ajunge la chemarea și respirarea numelui Fiului lui Dumnezeu, într-o restaurare a stării de dinaintea căderii și-ntru transfigurarea lumii unificate în Hristos. Dumnezeu n-a lăsat pe pământ o mai mare, mai deplină bucurie decât chemarea acestui Nume, fie că cineva ajunge să-și pogoare mintea în inimă și să vadă lumina Împărăției, fie că cineva este începător și abia deslușește taina aceasta. „Iar acestea s-au scris ca să credeți că Iisus este Hristosul, Fiul Domnului, și crezând, să aveți viață în numele Lui” (In 20, 31).

4

Întru Fiul, Cuvînt al Tatălui, ca început netemporal (*bereshit*), a fost creată lumea (mai întâi ca lumină... „Eu sunt lumina lumii”, nu lumina materială, luminînd exterioritatea lucrurilor, ci lumina constitutivă a lumii, lumina în care se poate întoarce creatura și creaturalul transfigurat) și întru numele Său este ținută, dintru răsfrîngerea asupra ei a iubirii dintre persoanele Sfintei Treimi. Și ceea ce a fost creat în Cuvînt desfășoară o istorie a întoarcerii în Cuvînt, istorie în care oamenii credinței, eliberînd creaturile și toată zidirea de strîmtorarea căderii, vor alcătui, în uniunea iubirii, trupul cosmic al lui Hristos.

5

De aceea Numele Său e tot ce avem mai puternic pentru a ne elibera de efectele căderii, de neputința, păcatele și neștiința noastră, dobândind sănătatea sufletului, cunoștința Duhului, luminarea și îndumnezeirea noastră, toate posibile prin Rugăciunea lui Iisus. Rugăciune care, profund personală, nu poate fi a unei singularizări elitiste sau tehniciste. „Pentru Sfântul Isaac Sirul, în asceză nu e loc pentru nici o desăvârșire personală, totul fiind orientat spre această intimitate cu Dumnezeu” (Sabino Chialà). Practicantul ei trebuie să fie integrat în viața Bisericii, fiindcă nici această rugăciune nu se face decît în spirit eclesial, și nu ca un exercițiu spiritual individual, independent. Calitatea participării la viața Bisericii și practicarea Rugăciunii lui Iisus se potențează una pe alta. Căci viața interioară își trage realitatea din realitatea mai „materială”, mai „obiectivă” a Liturghiei.

6

Nu ne putem ruga decît ca ființe liturgice, decît ca și conștiințe dialogale în cadru eclesial comunitar. Pentru că, dacă fiecare ar fi al său pentru sine, acest lucru ar anihila orice spiritualitate, orice valoare, orice consistență ideatică și orice transcendență. „Miluiește-mă pe mine, păcătosul” înseamnă: miluiește în mine toată creația Ta, pe toți oamenii, vii și adormiți, sau: miluiește toată lumea Ta, ca să pot și eu să fiu cu adevărat miluit, fiindcă, cum ar putea exista miluință numai pentru mine, cum aș putea exista eu numai

pentru mine? Înseamnă: miluindu-mă, miluiești solidaritatea mea cu toți oamenii, căci numai prin aceasta pot fi și eu mântuit.

7

În adevăr, rugăciunea „Doamne Iisuse...” cuprinde Dumnezeirea, omenitatea și cosmosul, toată realitatea, în veșnicie. Ea este partea cea mai tare, chintesențială, a demersului rugător al omului și n-ar fi putut apărea decît pe fondul înțelegerii vieții umane ca realitate teandrică, de neînțeles și de nejustificat fără orizontul Dumnezeirii accesibil prin rugăciune. Rugăciunea nu este o îndeletnicire elitistă, pentru rafinament spiritual sau pentru distincție psihologică, ori pentru dobîndirea unor puteri dincolo de granițele omenesți obișnuite. Ea este o realitate lăuntrică a omului, este o realitate structurală a lui. Din acest adevăr al rugăciunii în general se ridică adevărul și specificul particular al Rugăciunii lui Iisus.

8

I se spune Rugăciunea lui Iisus sau Rugăciunea inimii, pentru că se face în inimă, așa cum Cuvîntul, Logosul a fost El Însuși zămislit în inima Tatălui cereșc. Și așa cum prin Cuvîntul toate s-au făcut și prin El se întorc îmbogățite, desăvîrșite, unificate și transfigurate la Tatăl, așa și mintea, întoarsă în locul ei de obîrșie, unită și lărgită de principiul ei formator, alcătuieste cu inima o nouă realitate divino-umană, aptă de a primi realitatea transfiguratoare a energiilor necreate ale lui Dumnezeu.